

Unitárius Élet

75. évfolyam 2020. október – 2021. december

Szép Noémi Bernadett: Imádkozó anygalkák
(2020. karácsonyi pályázatunk győztese)

Fények odabent és idekint

Amikor fényárban úszik a világ, az embernek nem elég az amit lát. Neki az is kell, amit nem láthat. Esetünkben az Aurora boreális vagy a távoli óceánok kéklő vizéről visszatükröződő napfény játéka. Hófehér kará-

csony az álmunk, udvarokon répa orruk alatt mosolygó hóemberekkel, a hidegtől pirosra színeződött gyermekarcokkal. Finom fa illattól fűszerezett kandalló meleget akarunk pislákoló fényekkel, a szobában karácsonyfa fényében fürdő tekinteteket, gyermek lelkeket, akik forró csokoládét szürcsölnek. Illatos fenyőt, forralt bort, karácsonyi dallamokat, angyalszárnyú békességet teremtenénk amibe szívesen befészkelnénk magunkat, s onnan néznénk a világban zajló eseményeket. A mi kis illatos, zárt valóságunkból ahová nem ér be gyász, keserűség, ahol nincs sírás és elégedetlenkedés, ahol mosoly van az arcokon és szeretettől csepegnek a szavak. Ahol az ölelés őszinte és nincs lelki távolság, ahol a holnap kenyere mindig adott. Fényeket akarunk magunk köré mert abban reménykedünk, hogy ezek a fények, az őket követő illatok és érzések képesek lesznek bennünket is fényessé tenni. Olyan szögben megvilágítani, ami majd tetszetős lesz mindenki számára. Ami majd eltakarja kancsal szemünket, kerges tenyerünket, kopottas ruháinkat. Ami elfeledteti a kemény szavakat és a keserű emlékeket. Fény mely varázsütésre ünnepi pompába öltöztet.

Felhők szárnyán úszó álmainkról földre érkeve a valóság sötétségével vesz körül, mely csalódottságot ébreszt bennünk... Nem hiszünk a csodákban, hiszen nem vagyunk már gyerekek, tudjuk, hogyan működik minden. Beletörődünk, és visszatérünk a szürke üzemmódba. A vágyakozás azonban nem alszik ki bennünk, bár meggyőzzük magunkat ész érvekkel, mégis reméljük, hogy ott van valahol az az apró fényecske.

Idekint tengerparti fényáradat, trilliónyi fényfüzér, sarki fény sem melengetheti lelkünket, ha odabent ki-alszik minden, ami éltető lenne. Hiába pakoljuk tele kosarunkat, ha nem tudjuk lelkünk legjavát vele csomagolni. Amikor felismerjük a bennünk tündöklő lehetőségeket és megértjük, hogy a belülről fakadó fényünk teszi az ünnepet igazivá, akkor megpillanthatjuk a csodát. A szürkeségben tisztán látjuk a fenyő zöldjét, a díszek sokszínűségét, szeretteink szemének csillogását, az ünnepi falat valóban ízletes lesz, és a fény beragyogja világunk minden szegletét.

SZABÓ CSENGELE

Születés – szabadság

Jézus Krisztus születése pedig így történt. Anyja, Mária jegyese volt Józsefnek, de mielőtt egybekeltek volna, kitűnt, hogy áldott állapotban van a Szentlélektől. Férje, József igaz ember volt, és nem akarta őt megszégyeníteni, ezért elhatározta, hogy titokban bocsátja el. Amikor azonban ezt végiggondolta magában, íme, az Úr angyala megjelent neki álmában, és ezt mondta: „József, Dávid fia, ne félj magadhoz venni feleségedet, Máriát, mert ami benne fogant, az a Szentlélektől van. Fiút fog szülni, akit nevezd el Jézusnak, mert ő szabadítja meg népet bűneiből.” Máté 1,18-21

Mostanában egyre több gyermek születik a környezetemben. Egyre többen kérik a keresztelőt is, gyermek és felnőttkorban egyaránt. Lelki ébredés tanújának érzem magam. Elbűvöl mikor egy kisgyermeket látok fejlődni, aki már ujjacskáival lapozgatva a könyvet, a Könyvek Könyvét, a maga meséjét mondja. Megérint amikor a felnőtt

keresztelésre jelentkezik és elmondja élete történetét, ébredését. Ilyenkor előítéleten és szégyenen túl sokkal nagyobb erőt tapasztalok, az Isteni Irgalmasságát.

A betelt idő középpontjából, ahonnan mi is számítjuk éveinket, ebben a furcsa esztendőben, karácsonyra érkezik az örömmüzenet. Az ünnep mélyen megrendít ma is.

Textusunkban Máté evangélista József szemszögén keresztül meséli el a jegyese, Mária és gyermekének születését. Jóérzésű ember lévén megoldást keres, titokban, szégyenítés nélkül bocsátaná el várandós jegyesét. Mennyire rátelepedik erre a történetre a szégyen, a megítéléstől való félelem. József a valós veszélytől igyekszik megóvni Máriát. Az adott társadalmi keretek között a kisded születése illegális, súlyos következményekkel jár az egész családra nézve. Ég és föld, angyalok és Szentlélek működése, az egész világegyetem csillagjainak állása és jele, a történelem és a ha-

gyomány jövődölései szerint minden együttműködik, hogy ennek a gyermeknek szabad legyen megszületni! Ez nagyobb erő és összehangoltság minden földi, erkölcsi és világi hatalomnál, akik csak szükséges szereplői a történetnek.

Akkor történt, most is érint, 2021 éve mélyen érint bennünket, az idő közepéből érkezik hozzánk a jó hír, az örömmüzenet. Ezt ismételjük minden templomi ünnepen, hogy a mi családjunkban, szívünkben is megszülethessen.

Eddigi években a karácsony ünnepének kereskedelmi és felszínessé válása ellen küzdöttünk. A lelki tartalmat megélni, a szeretet vallását gyakorolni, a csendes, bensőséges karácsonyt kértük. Könnyebb elcsábulni, ha van ki csábítson és ha nem szabadon választjuk, akár kényszerítésnek lehet megélni és bezártságunk a bensőségességet. Most gyógyulásért imádkozunk. A elmúlt két év alkalom a megújulásra, újjászületésre. Soha vissza nem térő alkalom az elmélyülésre, a belső lelki tartalmak, élmények megélésére.

Hogyan is lehet ezt művelni? Mindfulness, jóga, meditáció divatosak manapság. A lényeg, hogy ne múltó divatként tekintsünk e gyakorlatokat. Tulajdonképpen bármelyiket választhatjuk, jó ha elmélyülünk és rendszeresek vagyunk benne. Karácsony ünnepén ez most a szabadság, ha van levegőnk mondhatnánk, hogy az imádság a Lélek lélegzetvétele. Én a klasszikus imádsággal élek, a keresztény ünnepkör rendjébe illeszkedve táru fel számomra az Isten felé vezető emberi üdvtörténet. Ez a tudás a teremtés rendjéről, a minden-ség lélegzéséről létfontosságú. Megtisztítva a szívem alkalmassá válok az üzenet befogadására és az ünnep, a Megváltó bennem is megszületik. Ahogy akkor Mária elfogadása és József férfias helytállása, szívbéli jósága, Isten iránti szeretete közvetlenül biztosította, hogy Jézus megszülethetett.

Emberré lett az Úr, szalmán kapott helyet, / Hogy széna-szalma én már soha ne legyek. //

Alázat s gyermeki lélek mily szent dolog! / Kik látták az Urat elsőnek? Pásztorok. // Mért mondod, hogy a Nagy kicsinnyé nem lehet, / S a porszem képtelen felfogni az eget? // Nézd a Szűz Gyermekét! S a szűk jászolt tekintsed: / Benne a föld s az ég és száz világ pihent meg. // Bizony a szíved is kicsi jászol ha lenne, / Újra jönne az Úr s gyermekként megszületne. // Ha Krisztus százszor is születne Betlehemben, // Elvesznél, hogyha nem jönne el a szívedben.

(Angelus Silesius: Karácsonyi párversek. Fordította: Csanád Béla)

Számomra a születéstörténetben a gyermek a központi szereplő. Körülötte levő földi és égi hatalmak, a csillagok együtt állása mutatja meg, teszi nyilvánvalóvá a bölcseknek és pásztoroknak, hogy az üdv-történetben betelt az idő, a Megváltó megszületett.

Házasságra felkészítő Összehangoló alkalmakkor a beszélgetések rendjén tapintatosan, szeretetteljesen igyekeztem megismerni a jegyeseket. Egymáshoz való viszonyulásuk felismerhető volt több évvel később keresztelekor, megszületett gyermekeik szüleikhez való kötődésű módjában. Évekkel születésük előtt már lehet sejteni, melyek lesznek a lelki mintázatok, eszközök, amivel elindulnak életük útján.

Jézus születését évszázadokon keresztül várták és jövendölték, beépült a hagyományba így említi többször az Írás. A lényeg, hogy az Immánuel, a Megváltó megszületik... megtörténik a csoda akkor is, ha leányanya Mária, ha földi hatalmasságok pusztítanak el minden kisfiút, akkor is, ha menekülni kell.

József a praktikus, pragmatikus férfi, aki megoldást keres és talál, a szerető férj, aki jegyesét, feleségét, családját biztonságban akarja tudni. Érzékeny a szíve a lélek szavára is, jószívú, hiszen meghallja és meghallgatja az angyal üzenetét, és úgy is cselekszik.

Egyik nagy tanítóm mesélte, hogy árvaként nőtt fel. Mostohagyermek sorsa megédesedett emlékeiben, amikor könnyes szemmel megemlítette nevelőapját, aki olyan volt mint József a Jézuskának, a legjobb férfiminta a földi életben. Józsefnek a történet lényege a felvállalt felelősség, hogy a kis Jézus neki nemcsak imádni kell, hanem megvédeni, óvni, gondoskodni róla, pontosan úgy ahogyan azt tette az evangéliumi híradás szerint.

Ha szeretve érezzük magunkat és képesek vagyunk szeretni a lelkünk boldogan együtt lélegzik az imádsággal, a szív nyitva áll az isteni üzenet befogadására, megértésére. Az év legsötétebb napján feldereng a Fény.

Közös nagy emberi élményünk a születés. Az anyaméhben a köldökzsinóron keresztül jutunk oxigénhez. A születés után történik az első lélegzetvétel és egész életünk során zajlik a bonyolult légzési folyamat egészen addig, míg ki nem leheljük a lelkünket.

Aki nem tapasztalta, nehéz megmagyarázni, körülírni a légzés működését. Aki meg már csinálja, annak fölösleges magyarázni, annyira természetes, hogy már nem is figyelünk oda. Most jó alkalom nyílik arra kedves testvéreim, hogy tudatosan odafigyeljünk a légzésre testi és lelki értelemben egyaránt, különösen ezen a karácsonyi ünnepen, a születés szabadságában együtt vehetjük a lélek oxigénjét a kiseded Jézussal. A sok bezárt, otthoni, munkaszüneti nap és az ünnep közötti különbség érzékelhető.

Készülődünk az ünnepre, ahogy az adventi koszorúkon vasárnapról vasárnapra meggyújtottuk a gyertyalángokat. A szívünkben is egyre jobban egyre tisztábban látszik az ünnep fénye.

Az alvó állapotból a felébredés a lelki újjászületés az ünnep lényege, karácsonykor a fordulópont a sötétségből a világosságba, a titokból a nyilvánvalóba, a szégyenből a vállalásba és beteljesülésbe.

Jézus születése körül semmi sem volt rendben. Ne lett volna szabad megszületnie az emberi szűkre szabott látókör és erkölcs szerint. Az Üdv-történetben Jézus születése a legnagyobb rend szerint a legalkalmasabb pillanatban történt. Aki képes volt rá, látta a csillagot és megkereste a kisedet.

Volt olyan közrend, mely szerint nem kellene legyen ünnep és karácsony. Vizsgák, határidők, évrázás...kikészülés, hajszoltság, rohanás. Nehogy legyen idő „haszontalan” dolgokkal foglalkozni, mint az ünnep.

A legnagyobb rend szerint üdvössége lesz háznak, akkor lépsz az idő teljességében, amikor te magad is ott vagy a jászolbólcső mellett. Tudatunkat megfelelő állapotba módosítani élünk a klasszikus módszerekkel! Induljunk a szabad levegőre, emeljük tekintetünket az égboltra! Utoljára mikor láttuk a csillagot? Induljunk az imádság házába, tisztítsuk meg szívünket! Hova érkezik az angyali üzenet? Elnyomja-e fény és zajszenyezés az angyalok hozsanáját?

Eddigi karácsonyok emlékeiből megédesedik a mostani is. Olyan jó, ha gyakorolhatjuk szokásainkat, részt vehetünk a karácsonyi üdv-történetben, a mindenség lélegzetében.

Meghozta az ünnepet / Gáspár, Menyhért, Boldizsár / Mire nevük kimondom, / mindegyike kis király. // Ajtóm előtt megállnak / vándor Három Királyok; / koronájuk fülig ér, / alig látszik orcájuk. // Gáspár előénekes, / közben, közben furulyál / Menyhért verse elszakadt, / összefűzi Boldizsár. // Fénylik botos-csillaguk, / fénylik arcuk pirosan. / Felmutatják jászolban / a gyermeket, a barmokkal. // Apró Három Királyok, / ünnephezó barátok, / karácsonyi köszöntőnek / beállnék én hozzátok!

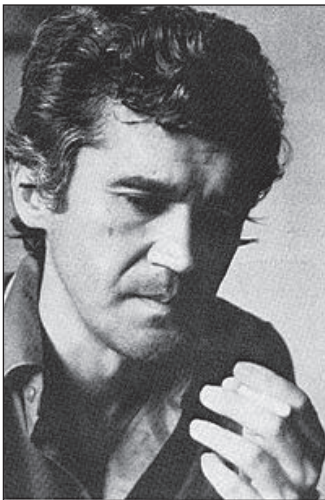
(Gazdag Erzs: Három királyok)

Ez most a megújulás alkalmá, el nem szalasztható, át nem léphető. Drága érték, hogy szabadságunkban áll megélni Jézus születésének ünnepét az idő fordulóján. Tegye áldottá karácsonyi ünneplésünket a Mindenható! Ámen

BARTHA MÁRIA ZSUZSÁNNA

Gyászír után

Hitetlenkedve hallgatom a hírt, hogy életének 77. (Arany János baljós megfogalmazása szerint kétkaszás) évében Sepsiszentgyörgyön meghalt Farkas Árpád. Töprenghetek annak különös okán, hogy miért nem jelenik meg idebent őrzött emlékképeim között a *Másnapos ének* dalnoka öregúrként vagy akárcsak korosodó férfiúként. Miért maradt ő számomra mindig Cinka, a kamaszkorból éppen kiférfiasodó ifjú költő? Miért tekintek, mint valami kuriózumokra, kései fényképeire?

Farkas Árpád

is. Farkas Árpád ugyanis kamaszkora óta költő volt, még hozzá kétségbevonhatatlanul. Nemcsak az volt – annak is látszott. Volt a lényében, habitusában, modorában és hanghordozásában valami, ami nem hagyott kétséget e tekintetben. Számtalan versíró embert ismerek, akik évtizedhosszan bizonygatták-bizonygatják, hogy költők lennének: sokat írnak és igen költőien, s a dolog nem működik. Előbb nézik őket gazdálkodónak vagy pedellusnak, mint költőnek. Farkas Árpádnak – aki számomra ma is Cinka – soha nem volt erre szüksége. Nyilvánvaló volt, hogy költő. A költő pedig egyrészt szép és fiatal, másrészt bátor és szabad. Ezt mindenki láthatta. Legnagyobb kamaszkori irigységünkre a lányok is: Udvarhelyen, Kolozsváron és így tovább. Hát ezért nem tud az én emlékezetemben öregedni Farkas Árpád. És ezért cseng minden verse fülemben az ő fiatal hangján, mert most úgy tűnik, hogy minden versét kívülről tudta. És szépen tudta mondani. Udvarhelyen, séta közben, lefelé a Csere utcán, közel a Rákóczi úti lakásukhoz és a Kossuth utcai házhoz, ahol mi laktunk. Aztán Kolozsváron a Gál Gábor-körben, diákkotthonban és albérletekben. Később az *Igaz Szó* szerkesztőségében már egyebekről folyt a szó: elmúltak a versmondásos idők.

Lehet ennek egy elég prózai oka is. Kamaszkorunk, ifjúkorunk útjai párhuzamosan futottak, mondhatnám: élőben szemmel tarthattuk egymást. Aztán ennek férfikorunk delén hirtelen vége szakadt, s attól kezdve már csak a papír meg a világháló adott énnékem hírt róla. Hogy ő énrólam vett-e hírt, azt nem tudhatom.

De van ennek az ifjan tartó emlékezetnek egy mélyebb és igazibb – bár jóval bonyolultabb – oka

Ezzel az érzelmes lírikussal egy testben és harmóniában élt az egyenes gerincű lázadó is, aki fiatalos természetességgel és indulattal nézett farkasszemet mindenféle kisebb-nagyobb potentátokkal, és vágott a szemükbe gyakran olyan igazságokat, melyek miatt azok legszívesebben egy kanál vízben megfojtották volna. De – és itt megint egy rejtélyesnek tűnő jelenség bukkan fel – megbosszulni igazán mégsem merték igazmondásait. Talán jó ösztönnel megérezték, hogy annak ellenében, amit ő képvisel, csak vesztesek lehetnek.

Ezért mondom én most azt, hogy kevés költőt ismerek, akinek olyan jól állna Balassi kardja, mint Farkas Árpádnak.

Jól tudom, hogy életének jelentős részét az általam kevésbé ismert közéleti és szervezői munkája töltötte ki. Ebben is sikeres volt, hiszen ott is a költészetéből kiolvasható értékrendje szerint cselekedett. Költő volt ott is, a közéletben.

Nagy kísértést érzek, hogy kimondjam: a mai fiatalok szemében valószínűleg a régi vágású költők egyike ment el most. Vagyis az igaziak közül egy – tennem hozzá én. Semmi sem áll távolabb tőle, mint a szavakkal való zsonglörködés, vagy – fiat venia verbo – marhaskodás. Ő még tudta a megkerülhetetlen regulát: „a költő az legyen, mi népe”. És tiszteletben tartotta. Mérésékelt optimizmusa inkább készenlét a való fogadására:

*Gyermekeinknek kenyeret kenünk még az idej
zsírból, lábunkra flanelharisnyát húzunk.
s megmagyarázzuk, hogy tél jön.
Tél jön.*

Semmi stílromantika, semmi álnépi kedélyeskedés. Gondolom, a Kossuth-díj épp ezt a közösségi attitűdöt koszorúzta, igen helyesen.

Most tehát a költő örökléte kezdődik. A mű most már az utókoré. Ő sáfarkodik azzal, értékét is majd értőn méri, szánhat rá időt. Jőmagam pedig ideidézem Cinka egyik nagy példaképének, József Attilának két sorát, melynek örök érvényű üzenetét életművével ő is kiérdemelte:

*Gyémánt szavaid nem mérted karáton,
s nincs egyéb súly, ha föld zuhog reánk.*

ÉLTETŐ JÓZSEF

(Az emlékezés eredeti helye a *Helyőrség.ma* irodalmi portál.)

Beszélgessünk...

A téli ünnep, a karácsony közeledte magával hozza a nyüzsgést, a tervezést, a rohangálást, de mind között van valami, ami megnyugtatja a száguldó gondolataimat és szívemet: egy csésze forró tea. Ki ne érzékel-

né testében a szétáradó melegséget, és ki ne érezné a szoba zezugaiban terjengő citromos illatot ilyenkor? Kedvenc téli időtöltésem egyike az, amikor egy csésze teával a kezemben, a szívemben békességgel, gondolataim között megtalálom azt a csomagot, - különösen most adventkor-, amelynek tartalmából előtűnnek az ünnepre való készülődéseink, családi szokásaink. Ezeket magammal hoztam. Hívlak hát, gyere, teázz velem, és beszéljessünk a karácsonyhoz vezető útról.

Köztudott, hogy karácsony a legfiatalabb ünnep, de egyben a legnépszerűbb is. A karácsonyi hagyománynak része az adventi időszak, amely a várakozásról szól, ami előkészíti a lelkünket valami újnak a befogadására. A csodára való várakozásra gyermekként. Az ajándékozásra való várakozásra felnőttként, a szeretett személyek várakozására idősebb korban. A rítusok fontos szerepet töltenek be életünkben. Rítusnak nevezünk minden olyan eseményt, ami mérföldkövet jelent az ember életében. Kiemelnek a megszokottból és átemelnek az újba. Értelmet adnak életünknek, ismétlődnek, keretet adnak, miközben biztosítják a folytonosság érzését számunkra. Karácsony előtti négy hét vasárnapján gyertyát gyújtunk. Hétről-hétre, gyertyáról-gyertyára nagyobb lesz a fény a koszorún, de szí-

vünkben is. Készülünk rá testileg, lelkileg. Otthonunk szobáit gondosan kitakarítjuk, de fontos, hogy ne maradjon gondozatlanul lelkünk szobája sem.

Advent jelenti az ünnepre való várakozást, ami meghozza a változást is. A változásra fel kell készülni, rá kell hangolódni, be kell fogadni és aztán méltó képpen megünnepelni. Ezt segítik elő a rítusok. *Hiszem azt, hogy az adventi időszak nagyszerű alkalom mindennek a megteremtésére, keretet ad várakozásainknak. Advent megtanít az egymásra figyelésre, a nagy beszélgetésekre és ez megfelelő alkalmat biztosít a lelki megtisztulásra is.*

A koronavírus befurakodott mindennapjainkba, sok mindent átalakított életünkben, de nem törölheti ki az adventi készülődésünk belső útjait. Nem lesznek tömeges rendezvények, a nagycsalád sem gyűlhet össze, de ehelyett lesz néma baráti ölelés, emberektől távolabbi jelenlét, - és ez talán közelebb visz Istenhez, ami által ráébredünk arra, hogy milyen sokat jelentettek nekünk valamikor és jobban értékelni fogjuk majd a közös időt.

Advent van. Evezzünk *lelkünk mélyére* és tegyük ezt az ünnepet teljesebbé, mert alkalmunk van arra, hogy új emlékeket építsünk a már meglévő hagyományainkra. Ha a külvilág zajos, durva, veszélyes helynek is tűnik napjainkban, akkor teremtsünk igazi otthont, ahol megpihenhetünk és töltekezni tudunk. Kimutathatjuk szeretetünket azáltal is, hogy valamelyik szeretetnyelvet használjuk legalább ilyenkor, adventkor: minőségi időt szentelünk családuknak, ajándékunkat elektronikus postán, telefonon vagy egy rövid üzeneten keresztül adjuk át idén, elismerő szavakat mondunk gyerekeinket, házastársunknak, megérintjük őket vagy akár szívességet teszünk valakinek.

Már csak egy csésze forró tea hiányzik kezedből, meggyújthatod az adventi koszorún a gyertyát és indulj bátran a karácsony felé vezető úton, lassan, de magabiztosan.

Gyere, mesélj, most te következel!

BAKÓ – NAGY ZSUZSANNA

Mindennapi életed a templomod és a vallásod....

Kedves Olvasók! Terveink szerint következő lapszámainkban bemutatjuk a Magyarországi Unitárius Egyházkerület gyülekezeteit. A lelkész szolgálatával van jelen a gyülekezet élő közösségében ezért gyülekezeteinket a lelkészeink „szemén” keresztül próbáljuk megjeleníteni és megmutatni.

1. Két és fél éve vagy a gyülekezet beszolgáló lelkésze. Néhány szóban mi a legfontosabb, amit elmondanál magadról?

2017 októberében szenteltek lelkésszé az ürmösi zsinaton. Lelkészi pályafutásom első felelősségteljes lép-tei már az Anyaországban indultak. Hiszem, hogy a jó

Isten okkal vezérelt erre a tájra, és munkámmal igyekszem megmutatni ennek az útnak a szépségeit. Szeretem a kihívásokat, hiszen mindig fejlődésre készítenek. Amikor megpályáz-

tam a Hódmezővásárhelyi Unitárius Egyházközség lelkészi állását, még nem tudtam, hogy ezzel együtt ajándékba kapom a Duna-Tisza közti Unitárius Szórványegyházközséget is. Tekinthessem volna nehézségnek, akadálnak, hiszen nem egyszerű több szórványban is helyt állni, nem osztható sejt szerűen többféle az ember, mégis az emberek szeretete, kedvessége és tisztasága, kíváncsisága nem várt boldogságot és ezáltal teljességet hozott az életembe.

2. Néhány szóban a gyülekezet története...

A mai Duna-Tisza közti Unitárius Szórványegyházközség – régi nevén Duna-Tisza közti Szórvány – megalakulási terve először 1902-ben, a Királyhágón inneni egyházközségekből, az akkori Magyarországi Unitárius Egyház 9. körének szerves részeként, az úgynevezett Misszióház létesítésével merült fel.

1929-ben a magyarországi unitárius szórványélet szükségessé teszi a Duna és a Tisza között élő unitáriusok lelki igényeinek kielégítését és az ennek való eleget tétel a Misszióház lelkészére, illetve lelkészeire bízott. Az 1920-as években még nincsen szervezett Duna-Tisza közti szórvány. A budapesti unitárius egyházközség jegyzőkönyvi bejegyzései szerint azonban Kecskeméten már – az említett időszakban az ott lakó P. Buzogány Lajos atyánkfia foglalkozik a városban lakó néhány unitárius ifjú valláserkölcsei nevelésével. A Duna-Tisza közén, a Misszióház gondozása alatt, 1932-ben alakuló körlelkészség végzi az említett területen lakó unitáriusok lelki gondozását. 1943-ban kerül sor a Misszióház templomához tartozó szórványok megszervezésére.

A Duna-Tisza közti Szórványegyházközség alakuló közgyűlése 1944 márciusában megy végbe. A lelkészi teendőik végzésére a Misszióház lelkészei kapnak megbízást. A szórvány gondnokául P. Buzogány Lajos (Kecskemét) és H. Fejér Domokost (Rákospalota) választják meg. Munkájukat a 12 tagú presbitérium segíti.

A Szórvány központi települései: Kecskemét, Szolnok, Rákospalota, Újpest, Sashalom, Rákosszentmihály, Gödöllő, Hatvan, Pestújhely, Zuglói.

1946-ban a fenti településeken kívül Mátyásföldön, Rákoshegyen, Rákoskeresztúron, Rákosligeten és Rákoscabán élő hívek is rendszeres istentiszteleti szolgálatban részesültek. Az istentiszteletet különböző alkalmas helyeken tartják. 1951-ben a Misszióház jellegének hatályon kívüli helyezését követő években (1952), a Duna-Tisza közti szórvány újból anyaegyházközséggé alakul.

1975. december 1-vel egy püspöki határozat értelmében, mint akkori szegedi lelkész, Kelemen Miklós meghívást kapott a Duna-Tisza közti Szórványegyházközség területén levő Kecskemét, Szolnok, Nagykőrös, Cegléd és Hatvan híveinek gondozására. 1992-től pedig végzi a Duna-Tisza közti Szórványegyházközség egész területének lelki gondozását, még nyugdíjasként is, egészen haláláig (2009) lelkiismeretesen végezte a szórványban élők lelkigondozását. Kelemen Miklós halála után a szórványegyházközség lelkészi feladatait a hódmezővásárhelyi lelkész látja el.

3. Egyházunk alapvetően lelkészközpontú, ilyen a hagyománya és a szerkezete, habár felépítésében a kettős vezetés, a presbitériumi jelleg az irányadó. Ennek kapcsán milyen a viszony a lelkész és a gyülekezet között? Hol vannak az erősségek és hol a kényes pontok az együttműködésben?

Szórványban élni teljesen mást jelent, mint egy olyan gyülekezetben, ahol az emberek többsége egy településen él, lehetőségük van a gyakoribb találkozókra. A szórvány teljesen más gondolkodásmódot vár el a híveitől. Az együtt töltött időt mindig megbecsüljük. Lehetőségünk van istentisztelet után beszélgetésre. Megoszthatjuk egymással a mindennapi gondokat, vagy az elmúlt hetekben felgyülemlett élményeket. A Szórvány családként működik. Minden egyes találkozó alkalmával az ember úgy érzi hazaérkezett. Megnyugodhat.

Keblitanácsunkat sikerült megválasztani még 2020 elején. A gondolkodásmód nem minden helyzetben egyezik, de mindenki nyitott a fejlődésre. Hiszen a célunk közös, hogy haladjunk, hogy a környékbeli unitáriusoknak legyen egy stabil helye, hogy megmutathassuk magunkat, hitelveinket, értékeinket másoknak is. E cél érdekében sikerül mindig közös nevezőre jutni. Úgy gondolom, hogy egy sikeres egyházközségi vezetés ezen tulajdonságok birtokában mindig képes lesz megújulni és fejlődni. Hiszem, hogy van jövőnk!

4. Minden gyülekezetben szinte jelszóként hangzik el a fiatalosodás és megújulás igénye, viszont ez az a korosztály, amely a jelenlegi élethelyzetben a

legkevesebb szabadidővel rendelkezik. Ennek ellenére milyen lehetőségeket lát erre a lelkész?

A megújulás igénye mindenképp belülről kell elinduljon. Gyorsan változó világban élünk, éppen ezért szükségünk van mindannyiunknak egy kis megállásra, biztonságra. Az unitárius vallás szerintem az egyik legjobb lehetőség arra, hogy megtaláljuk lelkünk legmélyében az Isten jelenlétét. Egyre több igényt látok a fiatalok körében erre a lelassulásra. Arra is, hogy néha behelyezkedjenek ebbe a világba. Talán csak azért, hogy néhány lélegzetvételt vegyenek, feltöltődjenek. A lelkészen természetesen nagyon sok múlik. Hozzáállás, hitelesség. Talán ezek a legfontosabbak, amivel segítő utat tudunk mutatni magunkhoz. Aki pedig megtalál bennünket otthonra lel.

5. Felvetődik a kérdés, körülbelül mekkora a gyülekezet? Milyen a taglétszám alakulása és erre építve, milyenek az esélyek, hogy vonzó legyen és maradjon sokak számára? Hogyan lehet jobban nyitni az emberek felé, úgy, hogy közben ne veszítsük el hagyományainkat, értékrendünket, unitárius identitásunkat?

A gyülekezet taglétszáma jelenleg 46 főt számlál. Ez számban kicsinek tűnik. A népszámlálási adatok szerint csak Kecskeméten ennek a számnak a duplája van jelen, a szórvány egész területén még több. Sze-

mély szerint igyekszek időt és energiát fektetni a közös találkozásokra, meg a kapcsolattartásra. Azonban az igazi fejlődéshez sokkal több kell. Állandó lelkesi jelenléttel, egy közös tér kialakításával, rendszeres gyülekezeti programokkal és nyitottsággal lehet építeni. Az anyagi biztonság egy gyülekezet életében a fennmaradáshoz elengedhetetlen. Viszont tervek és jelenlét nélkül elérhetetlen a fejlődés. Unitárius identitásunk nagyon sok embernek vonzó, a tiszta, egyszerű Isten iránti tisztelet a ma emberének az értékrendjével megegyezik. Ebben óriási lehetőségek rejtőznek. A kulcs talán a láthatóságon múlik. Merjünk azok lenni akik vagyunk, és ne féljünk megmutatni igazi énünket.

6. Mi jelenleg a legnagyobb kihívás a gyülekezetben? Melyek a legfontosabb tennivalók?

A legfontosabb tennivaló jelen helyzetben a kapcsolattartás. Mindaddig, amíg nem rendelkezünk saját ingatlanlal ezt erősíthetjük.

7. Miben látja az egyházközség jövőjét? Hogyan néz ki a jövő Duna – Tisza közti Unitárius Szórványegyházközsége és a jövő Unitárius Egyháza?

Dávid Ferenc szellemében nevelkedve csak ennyit mondanék: megújulás!

SZABÓ CSENGELE

Unitárius egyháztörténeti, kulturális és turisztikai attrakciófejlesztés Kocsordon

A Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerülete – konzorciumi partnerként együttműködve Kocsord Község Önkormányzatával - támogatást nyert egy unitárius egyháztörténeti, kulturális és turisztikai centrum létrehozására Kocsordon, a meglévő műemléki templom mellett. A projekt neve:

Unitárius egyháztörténeti, kulturális és turisztikai attrakció fejlesztés Kocsordon. A megvalósítást az Európai Unió TOP-1.2.1-15 kódszámú pályázati program támogatja.

A kocsordi unitárius műemléki templom – amely a pályázati projekt alapját képezi – 1938-ban épült. A templom mennyezetét 104 db kézzel festett kazetta borítja, székely faragású csillárok és virágtartók díszítik. 27 méteres magas tornyát faragott gerendák és deszkacsipkék teszik egyedivé. A betérőket faragott szé-

kely kapu köszönti. A projekt megvalósításának célja a helyi jelentőségű turisztikai vonzerőt képező vallási, kulturális és épített örökség turisztikai hasznosítása: az unitárius vallás történelmi, kulturális és építészeti bemutathatóságának megteremtése, a kocsordi műemlék unitárius templom és környezetének a jelen kor számára látogatóbaráttá és turisztikai értékévé fejlesztése, olyan kulturális többletérték létrehozása a szatmári településen, amely lehetőséget teremt a vallási turizmus térségi kibővítéséhez, a turisztikai kínálat bővítésén keresztül hozzájárulni az adott célterület gazdaságának diverzifikációjához, a fejlesztés összekapcsolása a már meglévő Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei turisztikai programcsomaggal (pl. Középkori templomok útja, Szamos élménytér).

RÓKA LÁSZLÓ

Unitárius Látogatóközpont Kocsordon: vándormenedék és lélekpihenő

Történet

Adott az alaphelyzet: a magyarországi Kocsordon, egy forgalmas főúton található kedves, takaros unitárius templom. Nemcsak az unitárius templom egyedi Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, hanem különleges érdekesség errefelé az unitárius hitvilág, valamint az is, hogy itt létezik egy élő unitárius közösség. Drága kincsünk ez a gyönyörű műemlék templom, amely az egy Istent dicsőítve, a közösség munkájából épült 1938-ban, s amely szívesen fogadja az elcsendesedni vágyó betérőket.

Amikor lelkési családként ide kerültünk, nagyon hamar kiderült, hogy a látogatók, érdeklődők forgalma is számottevő. Ahányszor kinyitottuk a kaput, annyiszor kérezkedett be érdeklődő fotózni, beszélgetni. Többször előfordult, főleg szombat-vasárnap, hogy autóbusszokkal érkeztek csoportok.

2012-ben három óvodás gyermekkel próbáltunk élni a paplakon, ismerkedtünk a gyülekezettel, a szórvánnyal. Ekkor döbbsentünk rá, hogy mekkora terhelés alatt zajlik egy átlagos hétvége. Maga a templom bemutatása nem is olyan rengeteg idő, fél óra körülbelül, inkább az előtte-utána levő tevékenységek hosszadalmasak, megfelelő infrastruktúra hiányában nehezen megoldható. Hogy mire gondolok? Az alábbiakban kifejtem.

Elkezdtek felmérni a lehetőségeket a keblitanáccsal, sokat beszélgettünk a gyülekezettel, a szórvány tagjaival. Akkoriban még a szatmári szórványt is gondoztam, sehol templomunk nem volt. A történelmi Szatmár egyetlen unitárius temploma éppen Kocsordonon van. Magyarországon vajmi keveset tudnak az unitáriusokról, a látogatók számából arra a következtetésre jutottunk, hogy van érdeklődés. Gondolkoztunk, imádkoztunk, gyülekezeti továbbképzőkön vettünk részt...

Érlelődött a gondolat, hogy egy unitárius központot lenne érdemes létrehozni. Itt együtt lehetünk, és többen összegyűlhetünk, mint egy szórvány istentiszteleten. Legyen szép multifunkciós bemutató tér benne, ahol az unitáriusok és a gyülekezet történetét tudjuk ismertetni, s ahol méltóképpen fogadhatjuk az érdeklődőket, tartathatunk gyülekezeti alkalmakat, ifjúsági tevékenységet.

Ahogy megszületett a gondolat, a megvalósítás lehetősége is felsejlett. Az Egyházkerület, Elekes Botond főgondnok vezetésével teljes és nagyon szakszerű támogatást biztosított az egész folyamatban. Saját erőnk mellé pályáztunk is. A Gondviselő ebben az esetben

gondoskodott arról, hogy egyháztagjaink közül Róka László pályázatíró szakember, településfejlesztő mérnök, közgazdász ajánlja fel adományként tudását és munkáját. Így indultunk el a megvalósítás útján. Hosszadalmas előkészítő munka után beadott pályázatunk életképesnek bizonyult – és nyert.

A tervezés, engedélyezés három évet vett igénybe. Ezután felgyorsultak az események. Az alapköveté-
lére 2020. július 4-én került sor.

Alapköveté-
lé

Kocsordi unitárius templom

Néhány hónap alatt felépült a központunk épülete, 2021 júniusában már teljesen elkészült, és sor kerülhetett az átvételre. Az emlékpark is kezd kialakulni, az épített elemek mellett a növényzetnek némi idő szükséges a növekedéshez. Mindebben hatalmas munkát végez dr. Kőrösfői Zsolt történész-régész, a Jósa András Múzeum igazgatója. Az egyháztagok lelkesedése csodálatos, munkájuk felbecsülhetetlen, valódi inspiráció. Hamarosan megnyitja kapuit látogatóközpontunk, várunk szeretettel mindenkit!

A látogatóközpont bemutatása

Kocsord főutcáján barátságosan hívogat az unitárius templom tornya. A templomkert kapuján belépve, a torony alatti boltívek alatt juthatunk be a templomba. A főbejáraton a faragott karzat alatt előre haladva csodálatos látványként tárul elénk a kazettás mennyezetű, faragott szószékkal és padokkal a tiszta fehér falú Isten háza. Elcsendesedésre, lélekemelésre hívó hangulat. Még a csivitelő gyerekek is ámulattal, megilletődve tekintenek körbe, ülnek be a padokba. Ez a csodálatos templomunk, drága kincsünk, amely befogadja lélek pihenésére, felüdülésére a látogatókat, a földi élet vándorait.

A templomkertben kialakított emlékparkon keresztül juthatunk az új látogatóközpontba. Ha már központról beszélünk, a sétány középpontjában szobor magasodik. A híres „Egy az Isten” rovásírásos ligatúra az énlaki unitárius templom kazettás mennyezetéről Baráth Fábián szobrászművész megfogalmazásában. Szintén a sétány mellett található Balázs Ferenc szobra, Szabó Imrefia Béla alkotása.

A gyermekek örömeire egy játszóteret is kialakítottunk.

Ahogy közeledünk a látogatóközpont felé, egy kültéri színpad és előtte levő nézőtér, találkozóhely mellett haladunk el. Betérve a modern épületbe igazi 21.

századi hangulat fogad. Építészeti szempontból ez ellenpontja a népi stílusú templomnak. Tiszta, egyenes vonalak, földig érő ablakok, átláthatóság, világosság Bezzeg János építész tervei szerint.

A tárlat multifunkciós, okos eszközökön, interaktív módon tekinthető meg. Ugyanakkor a személyes kapcsolat és a hagyományos, közvetlenül történő kommunikációra is alkalmas a tér, itt lehet gyülekezeti alkalmakat, biblia- és vallásórákat, előadásokat, továbbképzőket, kisebb rendezvényeket, szeretetvendégséget tartani.

Érdeemes eljönni és kipróbálni.

Tudomásom szerint ilyen „okos” formában elsőként ismertetjük az unitárius szellemiséget a nagyobb közönséggel. Itt régi hagyományokra nemigen tudunk építeni. A megújuló, a mostani ember számára is vonzó, a kihívásokkal teli világunkban jó kérdéseket megfogalmazó és élhető válaszokat nyújtó unitárius hitvilág bemutatása mindannyiunk számára értékes. Természetesen ez az anyag bővíthető, fejleszthető az igényeknek megfelelően.

Mivel a templomkert két utcára nyílik, a hátsó utcából is meg lehet közelíteni a központot és a templomot, e bejáratnál parkolót alakítottunk ki.

Akár innen is, a látogatóközpont felől elkezdhető a körbejárás, így befejezőként a templomi hangulatot, lelkületet lehet magunkkal vinni.

BARTHA MÁRIA ZSUZSÁNNA

Búcsú Polgárditól

A hír, mely a napokban érkezett nem volt váratlan. Az egyházkerület főhatósága eladta a polgárdi unitárius templomos ingatlant. Nincs már unitárius egyházközség a városban, a hívek száma is alaposan megfogyatkozott. Reménykedtünk, hogy talán megmenthető, de a csoda elmaradt. Amikor az egyházközségek napi megélhetési gondokkal küszködnek, megoldhatatlan egy lakatlan épület teljes felújítása, hitéleti célokra történő megtartása. Ennél szomorúbb sors – a további pusztulás – várt volna rá, ha megmarad...

A polgárdi unitárius templomos ingatlan

A közelmúltban végzett egyháztörténeti kutatásaim során sikerült fellelnem olyan dokumentumokat, amelyekből megismerhető a – több mint száz évet megélt – Polgárdi Unitárius Egyházközség alapításának története. Szeretnék ennek a történetnek közzétételével az alapító hittestvéreknek méltó emléket állítani, egyben gyermekkori éveim szeretett lakóhelyétől az unitárius parókiától – emléket megőrizve – elbúcsúzni. Íme a történet:

1888. január másodikán Polgárdi község előljárósága úgy döntött, hogy az 1873-ban létrehozott iskolai alapítványból a református egyházközség részére rendszeresen biztosított, lelkészi és tanítói fizetésekre, továbbá iskolai célokra felhasználható pénz és földhaszon bevételi támogatást megszünteti. A döntés oka, hogy a községnek – szemben a 8–9 évvel azelőtt meglévő 13.000.- forint készpénztőke megtakarítással – 1888. évben már 5.000.- forint adóssága halmozódott fel. A támogatás megvonásával sújtott Polgárdi Református Egyházközség 1888. január második hetében presbiteri gyűlést tartott, ahol Császár János presbiter

indítványozta, hogy a közmunkaváltság céljára alapított „takarékmagtárból”¹ 500 mérő árpát adjanak el és az ebből származó bevételt fordítsák a templom vakolatának kijavítására. Bali Albert – akkor már 23 éve a polgárdi református gyülekezet lelkésze – tiltakozott a takarékmagtárból származó jövedelmeknek – az alapítási céltól eltérő – felhasználása ellen. Az egyházközség presbitériuma nem tudott döntést hozni az ügyben ezért egyházi felettesétől – az egyházmegyétől – kérte az ügy rendezését. Miután 1888. április 21.-én a Mezőföldi Református Egyházmegye sem engedélyezte a takarékmagtárból származó jövedelmeknek más célra történő felhasználását, Császár János presbiter és az őt támogató presbiterek lemondtak állásukról. A Polgárdi Református Egyházközség – kilépettek által megfogyatkozott – presbitériuma úgy határozott, hogy a presbiteri állásukról lemondott tagoknak fejenként 40 forint „felmentvényi díjat” kötelesek megfizetni. (Ebben az időben egy „napszamos” egy napi bére 1 forint körüli volt.) A határozatot a lemondó presbiterek igazságtalannak tartották és nem fogadták el, ellene fellebbezést jelentettek be. A Mezőföldi Református Egyházmegye 1888. június 13-14.-én Székesfehérvárott megtartott évi rendes közgyűlése a polgárdi lemondott presbiterek fellebbezését elutasította és az őket fejenként 40 forint felmentvényi díjban marasztaló határozatot jóváhagyta. A megbüntetett presbiterek és támogatóik úgy döntöttek, hogy kilépnek a református egyházközségből, áttérnek az unitárius vallásra és egyházközséget alapítanak.

1888. július hóban a kilépni szándékozók levél útján vették fel a kapcsolatot Derzsi Károly budapesti unitárius lelkésszel. Megírták, hogy a református egyházközségen belül kialakult belviszály miatt több család végleg kilépni szándékozik. Miután a községben evangélikus egyház nincs, katolikusokká lenni pedig nem akarnak elhatározták, hogy unitáriusokká lesznek. Kértek utasítást, hogy miként tehetnék ezt legkönnyebben, s miként alakulhatnának mielőbb egyházközséggé, egyúttal az unitárius vallást ismertető könyvek küldését is kérték. Derzsi Károly a kért könyveket megküldte az áttérni szándékozóknak. Néhány nap múlva jött a második levél Polgárdiból jelezve, hogy az unitárius vallást most már ismerik, bensőleg eddig is ezt hitték a kitérők, és kérik a tiszteletes urat, hogy válaszoljon a befogadó kérésre, mert ők a kilépést már megkezdették. Válaszában Derzsi Károly figyelmeztette az unitárius vallásra áttérni szándékozókat, hogy gondolják meg tízszer is, mert papot, tanítót, templomot, iskolát odahagyni s aztán ezek helyett újakat teremteni nem csekély feladat. Akik mégis átlépnek, készen kell lenniük a legnagyobb áldozatkészségre, kitartásra, türe-

¹ „*Takarékmagtár*”: olyan közmegegyezés, melynek hozadékából fizette a gyülekezet az állandó költségeket, pld. lelkész, tanítók javadalmazása. Az alapszabály szerint az alaptőke nem csökkenhetett!

lemre. Újabb levél helyett néhány nap múlva ketten személyesen keresték fel Budapesten a tiszteletes urat. Hoztak magukkal 35 darab kilépési bizonyítványt, melyeken már ott szerepelt a távozást jóváhagyó Bali Károly református pap aláírása is. Néhány nap múlva már 75 áttérő kérte a fölvételt. A hitükben megújult, az unitárius vallást választók felvétele megtörtént.

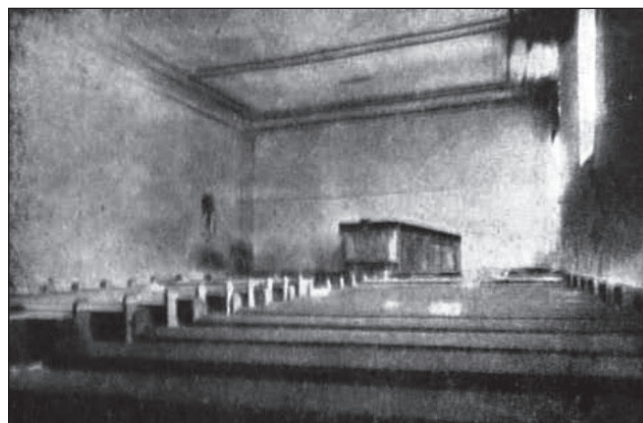
1888. július 22-én Derzsi Károly budapesti unitárius lelkész vezetésével unitárius gyülekezet alakuló közgyűlését tartotta Polgárdiban. Megválasztották az egyházi tisztviselőket, javaslatot tettek a lelkészi fizetésre. Erről a napról így emlékezett vissza az alapító lelkész:

„Azután nemsokára, ismételt kívánatukra, közénk rándulván, a fiók-egyházat megalakítottam. Ez alkalommal óriási néptömeg gyűlt össze Császár János hívközpontján, várva és remélve, hogy beszédet intézek hozzájuk; de minden tüntetést kerülendő, ettől tartózkodtam s a gyűlést is szobában tartottuk. Itt a hívekhez intézett beszédemben nyíltan kijelentettem, hogy aki áttérését esetleg megbánta: nyilatkozzék s én azonnal visszabocsátom. Nem akadt egy se.”

Derzsi Károly
a polgárdi unitárius egyházközség alapító lelkésze

1888. augusztus 12-én Derzsi Károly, Császár János házában, az udvaron Istentiszteletet tartott, majd a közgyűlés segédlelkész felállítását mellett döntött. Az Unitárius Egyház Főtanácsának 1888. augusztus 30. és szeptember 01-én megtartott gyűlése véglegesen megállapította a polgárdi fiókegyházközség megalakulását és a budapesti anyaegyházhoz tartozását. 1888. szeptember 9-én Istentiszteletet volt, majd a közgyűlés intézkedett imaház biztosítása érdekében. 1888. szeptember 30-án Derzsi Károly úrvacsorát osztott 85 főnek, a már felszentelt 200-300 fő befogadására alkalmas imaházban.

A polgárdi unitárius imaház
(Fotó: A Duna-Tiszamenti Unitárius Egyházkör – Képes Krónika 1940)

1888. december 22-én Simó János unitárius segédlelkész lett a polgárdi unitárius gyülekezet lelkésze. Beiktatása karácsony másnapján történt. Így végre saját lelkésze lett a polgárdi unitáriusoknak. Az örömteli eseményről a „Székesfehérvár és Vidéke” újság az alábbiak szerint számolt be:

„Lelkész beiktatás Polgárdin. Levelezőnk írja, hogy Polgárdira az új lelkész pár nappal az ünnep előtt megérkezett. Megérkezésekor a vaspálya állomásánál hívei közül mintegy húszan vártak rá s a legőszintébb tiszteletük kifejezése mellett örömmel fogadták s a fogadókönnyel elébe jött bandérium kíséretében, berendezett lakására, Császár János házához szállították. Másnap, karácsony másodnapján d. e. 10 órakor vette kezdetét az ünnepélyes Istentisztelet. Egy alkalmi ének elneklése után T. Derzsi Károly úr lépett a szószékre s elmondta fennkölt beiktató beszédét, felolvasta az új lelkészt a papi teendőkre felhatalmazó püspöki rendeletét, azután felhívta az új lelkész urat tisztének teljesítésére, ki is azonnal a szószékre lépett s egy alkalmi imát mondott, mely után beköszöntőjét olyan szóno ki hévvel és tapintattal mondta el, hogy a hívek, nők és férfiak majd mind hangos zokogásban törtek ki. Az elérzékenyülésig megható beköszöntő Istentisztelet befejezte után a két derék lelkész unitárius szertartás szerint az Úr szent vacsorájában részeltette a híveket. Este közös vacsora volt, melyet számos pohárköszöntő fűszerezett. Ez a nap valódi örömnép volt a polgárdi unitáriusoknak. Másnap még a budapesti lelkész úr hivatalos dolgait végzendő, körünkben maradt s csak esti 5 órakor utazott el körünkből. Az új lelkész és hívei pedig azóta naponként eljárnak az imaházba; ó év utolsó napján este 5 órakor is hálaadó Istentiszteletet tartott az új lelkész úr s meglepő szónoklatot tartott a különböző vallásúakból összevegyült sokaság előtt. A polgárdi reformátusok előtt az ily hálaadó Istentisztelet egészen újság s azért annyian jöttek, hogy sajnálatunkra mindannyian helyet nem adhattunk; úgyis a 200 személyre berendezett imaházban 430-an foglaltak helyet (már ki

ülve, ki állva) telve az előszoba és még az udvaron is voltak. így áll az unitáriusok ügye Polgárdin!”

1889. februárban a polgárdi unitárius gyülekezet „Harang-alapot”² hozott létre, melybe egy jótékonyági célú mulatságon 105 forint adomány folyt be. Szintén februárban „Iskolai-alapot”³ hoztak létre 70 forinttal, melyet rövid időn belül 3 napi közmunka (kőszállítás) bevételével – 200 forinttal - gyarapítottak. 1889. február 25-én felszentelték a közadakozásából 70 forintért megvásárolt telken kialakított unitárius temetőt. Az elsőként eltemetett, egy 62 éves ember volt. 1889. április 21-én, húsvétkor ünnepi Istentiszteletet tartott és 200 főnek osztott úrvacsorát Simó János unitárius segédlelkész.

Dr. Ferencz József unitárius püspök

lelkész és fia Dr. Ferencz József társaságában. Polgárdi mintegy 3000 lelket számláló község. A lakosság jó módú földművesekből áll, a kik püspökjüket minden lehető szívéllyel kitüntették. Lovasbandériummal vitték be az állomástól, hol a körjegyző üdvözölte a község nevében. Az imaházban fogadta a segédlelkész Pálfi Ferencz, aki hívei szeretetét és rokonszenvét teljesen bírja. Vasárnap Istentisztelet volt, melyen imát mondott Gál Miklós budapesti lelkész, beszédet tartott a főtisztelendő püspök úr. A polgárdi híveket is teljesen elbűvölte a főpásztor szép beszéde s viszont a főpásztort megleléssel töltötte el a polgárdi hívek lelki és anyagi állapota. Polgárdiban is van egy szép belső templom, azon imaház, papilak és bérhelyiségek.”

Ez hát a korabeli egyházi és világi dokumentumokból nyomon követhető polgárdi unitárius egyházközség alapításának története. A hit erejének, az emberi tisztességnek, a közös akaratnak a diadala, egyben követendő példa is.

Áldott legyen az alapítók emléke, ne felejtsük Őket!

IFJ. SZÁSZ JÁNOS

2 A „Harangalap” eltérően „takarékmagtártól”, kizárólag egy harang megvásárlására történő gyűjtést jelenti.

3 Az „Iskolai-alap” célja volt unitárius iskola alapítása, mely rövid időn belül meg is történt.

A pécsi disputáról

Milyen jelentőséggel bír számunkra egy 432 évvel ezelőtti hitvita?

Az unitárius reformáció kezdetéhez kell visszatérnünk egy kicsit, melynek pontos momentuma az 1568-as Tordai Országgyűlés, a vallásszabadság törvényének kihirdetése. Pár évvel később, az 1570-es évek közepe táján azt látjuk már, hogy az unitáriusok erős bázissal rendelkeznek Pécsen.

1588-ban kerül sor a híres Pécsi Disputára, arra a hitvitára, amelynek fontossága unitárius szempontból az, hogy gyakorlatban igazolja az 1568-as Tordai Országgyűlés törvényének a realitását, azaz a szabad vizsgálódás szellemét.

A hitvita a kor népszerű műfaja volt, akkoriban tömegeket mozdított meg. A tét egy-egy felekezethez való tartozás, avagy éppen az illetőnek a lelki üdvössége volt.

A Pécsi Disputáról röviden annyit érdemes tudni, hogy Pécsen, a Mindenszentek templomában került rá sor 1588-ban. Ez a templom a 12-ik században épült, és a török megszállás idején az egyetlen istentiszteleti hely volt a keresztény felekezetek számára. A templom ma is áll, a hitvita emlékét egy tábla őrzi annak falán.

Itt zajlik tehát a hitvita Válaszúti György pécsi unitárius lelkész és Skaricza Máté ráckevei református prédikátor között, melynek anyagát Válaszúti György megörökíti, és e tettevel nemzetközi viszonylatban is egyik legértékesebb irodalmi értékünk megalkotója lett.

A Pécsi Disputa számunkra azt üzeni, hogy az egyházaknak lehet egymás nézeteit tisztelve együtt élni, hogy nézeteiket nem egymást minősítve, hanem egymást megbecsülve is meg tudják egymással osztani és vitatni.

Bár a vita kapcsán az álláspontok nem közelednek egymáshoz, mégis a felek békében válnak el. Skaricza Máté szavait szeretném idézni, aki a következőket mondja: „Mely szimplicitást felőletek hallottam, benetek találtam, az nem jelent mást, mint azt, hogy Isten beszédéhez ragaszkodtok, és az ő beszédéből keresitek a saját üdvösségetek”.

A hitvita az unitárius reformáció egy lényeges momentuma, ugyanakkor azt is érdemes tudni, hogy Pécs többsége unitárius lesz, továbbá a környéken több tucat település is, ugyanakkor a környéken más hitvitáról is tudunk (Nagyharsány, 1574).

Milyen tanulságokat vonhatunk le a reformáció korából, annak gondolatiségéből?

A reformáció nyújtott az emberek számára egyfajta etikai reformot, Bibliát a nemzeti nyelvre való lefordítással.

A reformációnak erőteljes hatása volt később a gazdaságra, a tudományra. A Pécsi Disputa kapcsán ki kell emelnünk a szabad gondolkodás, vizsgálódás szellemét, ami az unitáriusok számára mindig fontos volt, és mindig előtérbe került.

Számunkra a reformáció nemcsak egyfajta múlt-idézés, hiszen abban folyamatosan mi vagyunk benne. Az „ecclesia est semper reformanda” azt jelenti, hogy szüntelenül képesek vagyunk megújulni.

A mai világban, amikor egyre kevésbé lesznek számunkra fontosak a formalitások, egyre fontosabbá válik az, hogy adott esetben mit érzünk, mit hiszünk, milyen módon adunk ezeknek kifejezést ott ahol élünk. Egyre fontosabb lehet az állandó megújulás képessége, hogy a világhoz ily módon tudjunk igazodni.

Dávid Ferenc unitárius reformátorunk azt mondta, hogy semmit nem ér a hit, ha az nem tud mozgásba hozni bennünket, hogyha nem tudja tartalommal kitölteni a lelkünket. Őt idézem, amikor azt mondja, hogy „Isten bennünk lakozó erejét csak akkor tapasztaljuk meg, ha Isten fiai vagyunk”.

A reformáció tehát a megújulást jelenti, az istenismeret felé vezető utat, és amikor a kapcsolódás ereje az idők folyamán időről időre megtorpant, akkor előállnak olyan emberek, akik őrten tudnak állni. Ilyenek voltak számunkra a reformátorok, ilyen volt Dávid Ferenc, vagy éppen Válaszúti György pécsi unitárius lelkész.

MÁTÉ ERNŐ

LELKÉSZBEIKTATÓ

2021. október 16. Budapesti Unitárius Egyházközség

Mt 5,37 „Legyen a ti beszédetek igen, igen, nem, nem, ami ezeknél több, a gonosztól van”

2021. október 16. napján került sor a Budapesti Unitárius Egyházközség lelkészének, dr. Czire Szabolcsnak a beiktatására, amit – a pandémia miatt – két alkalommal kellett elhalasztani.

A lelkészünk által kiválasztott textus és az erre épített prédikáció a „második igen” természetéről, a megtapasztalásokat követő megerősítésről szólt.

A BUE, mint az egyetemes unitárius egyház egyik – földrajzi elhelyezkedése miatt is kiemelten fontos egyházközsége, páratlan lexikai tudással, szónoki és szervező készséggel, munkabírással és tenni akarással megáldott lelkésszel, egyetemi tanárral gazdagodott dr. Czire Szabolcs személyében.

Lelkészsünk 2019. április 16-án, azaz napra pontosan két és fél éve érkezett családjával Budapestre, és azóta a szó legjobb értelmében fordult fel az egyházközség élete. A vasárnapi istentiszteletek – most már a világ bármelyik pontján meghallgatható – kimagasló színvonalú szellemi táplálékként épültek be mindennapjainkba, de lelkészsünk ugyanilyen intenzitással dolgozott a lezárások idején is a gyülekezet által használt helyiségek felújításán, keresi az alkalmat a kapcsolatépítésre minden szinten.

Dr. Czire Szabolcs köszönti az egybegyűlteket

Teszi mindezt úgy, hogy kíváncsian és nyitottan fordul mindenkihez, keresi a kapcsolatot egyháztaggal, szimpatizánsokkal, más felekezetek vezetőivel, tagjaival. Ebben a munkában is nagy segítségére van lelkész és mentálhigiénés szakember felesége, dr. Ferenczi Enikő és gyermekei, Orsi és Hanga, akiknek a jelenléte teljesen beépült az egyházközség mindennapjaiba, és akiket a hívek is rendkívül megszerettek.

A hívek mindezt nagyra értékelik, ezt mutatja a meglóduló érdeklődés és aktivitás.

A fentiek alapján dr. Czire Szabolcs második, ismételt és jó szívvel kimondott „igen”-e a Budapesti

Unitárius Egyházközség szolgálatára, az egyházközség részére jelent megtiszteltetést. Azt gondolom, az egyházközség tagjai és szimpatizánsai nevében egyhangúan válaszolom meg a prédikációban elhangzottakat, ha méltatlan rövideggyel annyit mondok, köszönjük, hogy – családjával egyetemben – úgy döntött, hogy a megszemenően kiérdemelt biztos egyetemi tanári lét, valamint további, egyházvezetői funkciók mellett vagy helyett a Budapesti Unitárius Egyházközség szolgálatát választotta, és nap mint nap bizonyítja helytállási szándékát és képességét. Ebben a munkában a segítségére szeretnénk és fogunk lenni erőnk és tudásunk szerint.

Ugyanakkor, látva, hogy a már magát generáló fejlődés milyen sok és megfeszített munkát igényel lelkészünk részéről, kifejezetten jelezni kívánjuk ezen a fórumon is, hogy az egyetemes unitárius egyház érdekét is szolgáló haladás záloga további lelkészi állás(ok) létrehozása a BUE keretein belül. A BUE az új lelkészi állás létrehozására felkészült, a közgyűlés a státusz létrehozását már a tavalyi év folyamán megszavazta, az egyházkerület végleges döntésére várunk, reménykedve a mielőbbi pozitív elbírálásban – teljes szívvel örülve annak, hogy Budapest szívében ilyen fejlesztésre mutatkozik igény.

Nagy megtiszteltetés volt a Budapesti Unitárius Egyházközség részére, hogy Kovács István frissen megválasztott püspökünk első hivatalos útja éppen a budapesti lelkészbeiktatónkra vezetett, emlékezve Ferencz József püspökünk egyik első hivatalos útjára, mely szintén Budapestre vezetett Kolozsvárról, ahol annak a templomnak a megépítését szorgalmazta, melyben a mostani beiktatóra sor került.

Püspök úr – kiemelve egyházközségünk jelentőségét – arra az együttműködésre biztatott, melyre a BUE teljes mértékben nyitott a jövőben is.

A beiktatási ceremóniát követően üdvözlő beszédek hangzottak el Buzogány Zoltán, az egyházközség gondnoka részéről, Kászoni József ny. lelkész az egyházközség korábbi lelkészeként szólt a gyülekezethez, Füredi György egyháztag az újonnan betértek részéről köszöntötte a lelkészt. Az egyházköri szintű köszöntések rendjén Léta Sándor az egyházkerület lelkészi közössége részéről szólalt fel, míg Csete Árpád lelkész ULOSZ elnökeként juttatta el írott üzenetét a megjelenteknek. Az egyetemes egyházi üdvözlések sorában Elekes Botond MUE ME főgondnok szólt az egyházkerület és főhatóság részéről, majd dr. Koppándi Botond Péter teológiai

tanár méltatta különös éleslátással lelkészünket a tanártársak részéről, Szilágyi Szilamér lelkész az erdélyi legendás táborvezetők részéről beszélt, hozva a tanítványi lelkesedést, illetve Lőrinczi Levente és Erdő Imola lelkészek a Daltutajok részéről emelkedtek méltatásra, közös felemelő éneklésbe is bevonva a gyülekezetet. A társfelekezetek és egyéb intézmények részéről Cselovszky Ferenc esperes mondott üdvözlő beszédét a Deák Téri Evangélikus Egyházközség, illetve az V. kerületi lelkészi közösség részéről, dr. Szécsi József az ORZSE tanára, vallásfilozófus, főtktár a Keresztény–Zsidó Társaság részéről, illetve dr. Hadas Miklós a Budapesti Corvinus Egyetem Szociológia Tanszékének volt tanára emelkedett szólásra – méltatva lelkészünk széleskörű ismereteit, felkészültségét. Az köszöntők sorát Szágerné Fazekas Éva önkormányzati képviselő és Boda Éva kulturális referens zárták, akik a Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. kerület Önkormányzata, illetve az Emberi jogi, Nemzetiségi, Egyházügyi és Kulturális Bizottság nevében szóltak.

A rendezvényt az ifjúsági egylet éneke, Vékás Boróka népdaléneklése, illetve Mészáros Nóra karnagy-énekvezér vezényletével a Budapesti Unitárius Kamarakórus szolgálata tette ünnepélyesebbé. A lelkészbeiktatás 130 személyes állófogadás formájában megrendezett szeretetvendégséggel zárult a gyülekezeti teremben.

Adja Isten, hogy legyen részünk minél több, hasonlóan felemelő ünnepségben, hívom a kedves unitárius testvéreket egymás megismerésére, befogadására, szeretetére!

Áldott adventet és karácsonyi ünnepeket kívánok mindannyiunknak!

DR. FÓRI HAJNAL
BUE-JEGYZŐ

Józan Miklós emléktábla-avatása

20 évvel ezelőtt az Alkotmány utca és Bajcsy-Zsinszky út sarkán egy emléktábla avatáson vettem részt, egy másik nagynevű unitárius testvérünk emléktábla avatásán. László Gyulának állítottak emléket abban az épületben, ahol évtizedeken keresztül élt és alkotott.

A történést, halála előtti éveken, már jóval túl a nyolcadik X beteljesülése után, egy riporter arról faggatta, hogy fél a bekövetkező haláltól. Valószínű, hogy ez a beszélgetés egy nyitott térben történhetett, mert a kérdés elhangzását követően László Gyula felvett egy falevelet a földről és a következőket mondta: kérem nézze meg ennek a levélnek a szárát, amivel valamikor az ághoz kapcsolódott. Ugye nem talál azon, most hogy elvált az ágtól, semmilyen erőszakos nyomot, nem változott meg, nem sérült a levél szára, most, hogy a földre hullott semmit. Nos, én úgy gondolom, hogy ez az én életemben sem történhet másképp, ha egyszer az majd véget ér.

20 év elteltével itt állunk, nem több mint 200 méterre az előbb említett helytől, egy páran az Alkotmány utca 12 sz. alatt, és emléktáblát avatunk, ez alkalommal egy másik jól ismert unitárius testvérünknek, Józan Miklósnak, annak az embernek, aki 42 éven keresztül élt és dolgozott ennek az épületnek falai között. Aki élő lelkiismerete volt e háznak, vezető lelkésze ennek a gyülekezetnek, vikáriusa a magyarországi unitáriusoknak, aki végül egyetemes egyházunk püspöke lett.

Miközben ezekről az elődökről beszélek, engedjétek elmondani részemről azt, hogy *jó volt az utóbbi 22 évben ötödik kerületi lakos lenni, jó volt ebben a templomos ingatlanban lakni, amely az Alkotmány, Nagy Ignác és a Szalay u. által határolt területen van.*

És most jó érzés emléktáblát avatni annak az elődnek, akinek a bronz mellszobra is annyi erőt, meleget, útmutatást nyújtott 26 éves szolgálatom alatt a lelkészi hivatalban.

Azt kívánom nektek, akik továbbra is ebben az épületben éltek, hogy éljetez szépen és éljetez jól. Éljetez megértésben és kölcsönös szeretetben, akik meg nem lakhattok itt, de az unitárius eszmény megvalósulásán közösen dolgoztok, kívánom, hogy most már nélkülem, de sikerüljön az a nagy álmotok, hogy a ma még Nagy Ignác utca névként ismert utcát, a legrövidebb időn belül sikerüljön egy másik nagy unitárius elődről elnevezni, aki nem mást, mint Orbán Balázs, vagy Berde Mózsa, vagy Kriza János, vagy...

Adja a jó Isten, hogy ez mindannyiunk örömére sikerüljön!

KÁSZONI- KÖVENDI JÓZSEF

A Budapesti Unitárius Egyházközség gyülekezete a Józan Miklós-emlékét nem csak a múlt előtti tisztelgés és folytonosság jegyében kezdeményezte, hanem mindenekelőtt a jövő számára kívánt gyülekezeti irányelveket megfogalmazni. Ehhez pedig Józan Miklós személye és egyházzolgálatára kifejezetten alkalmas. Szellemiségét leginkább egyházi beszédei és más írásai által ismerhetjük meg. Számos területen tart tükröt elénk, és egyben mutat irányt. Ezekből most öt kerül említésre.

1) Nemzeti és haladó eszmeiséget képviselt egyidőben. Azaz egy olyan új, korszerű nemzeti eszme testesült meg szolgálatában, amely beérését leginkább napjainkban látjuk. Jól ismerte a nemzetközi teológiát, számos szerző munkáját fordította is, de soha nem esett volna abba a hibába, hogy szószéken amerikai vagy angolszász beszédek szócsöve legyen. A gyakori megszólításhoz üzenetében is mindig hű maradt: „Nagyérdemű gyülekezet! Istennek hívei! Kedves Magyar Testvéreim!”

2. Az ember Jézus és a bibliai Krisztus egysége benne töretlen volt. Egyházát a keresztény anyaszentegyház részeként munkálta, és magát is elsősorban keresztény lelkésznek tekintette, és azon belül unitáriusnak.

Balról jobbra: Kászoni-Kövendi József, Elekes Botond, Dr. Czire Szabolcs, Cselovszky Ferenc, Pokorny Attila

3. Felekezeti beágyazottság jellemezte egyházszolgálatát a legszélesebb szinten. Vikáriusként valódi egyházvezető volt. Gyülekezete vendégként érkezett országos premierként a nagyváradi rabbi, a legtöbb jelentős egyházi eseményen együtt állt a társfelekezetek vezetőivel, többek között a Szent István Bazilika zárókő elhelyezésén I. Ferenc József magyar király jelenlétében. Akkoriban nem kellett elmagyarázni Magyarországon, hogy mit jelent az unitárius. Ebben rádiós istentiszteletei is nagyban hozzájárultak.

4. Felelős és jó gazdája volt a rábízottaknak. Lelkeszi szolgálatának kezdetére esett a templomos ingatlan használati jogának a megváltása. A gyülekezet addig csak az épület egyharmadát birtokolta, kétharmada az építési cég hasznélvezetében maradt. Józán nem volt templomépítő lelkész, de annál inkább visszaszerző és intézményalapító.

5. Minden korosztályt megszólító egyházban gondolkodott. Azt tartotta kívánatosnak, hogy bárhol éljen is unitárius ember Magyarország területén, könnyedén tudjon bekapcsolódni valamely szervezeti formán keresztül. Tucatnyi egyháztársadalmi szervezet és intézmény alapítása köthető hozzá. Mind közül a legfontosabb szervezeti szintnek a családot tartotta, melynek vallási szocializáció vonatkozásában is kiemelkedő jelképét a házi tűzhelyben látta, mint ahonnan kiindul mindaz, amit vallásnak vagy egyháznak lehet nevezni.

DR. CZIRE SZABOLCS

A magyarországi unitárius közösség egy legalább harminc éves mulasztását rendezzi ma azzal, hogy a hazai unitarizmus elmúlt 150 évének legkiemelkedőbb személye, Józán Miklós lelkész, esperes, püspöki helynök és püspök előtt tisztelegve emléktáblát avat annak az épületnek a falán, amely negyvenkét éven át otthont adó neki.

A Józán szolgálatát megelőző években épült az első magyarországi templomunk, pontosabban templomos ingatlanunk a Koháry /Nagy Ignác utcában. Nem volt templomépítő, azonban ő volt az, aki belakta, tartalommal töltötte ki unitárius sionunkat. Mondhatjuk az ő személyisége és szerteágazó szolgálata adta a számunkra a mai napig oly fontos központunk belső fényét. Neki volt köszönhető, hogy millicentenárium idején, majd az azt követő évtizedekben gyülekezetünk nem egy belterjes, kis létszámú közösséggé merevült, hanem a Székesfőváros megbecsült, a testvéregyházak és a közélet által egyaránt számon tartott és elismert felvilágosult protestáns keresztény közösség kapaszkodott meg a belváros szívében, az országház tözsomszédságában.

Józán Miklós igehirdetése, írói munkássága, közéleti megnyilvánulásai messze túlmutattak az unitáriusok közösségén, illetve az egyistenhit talapzatát jelentő teológiai alapvetéseken. Túlzás nélkül állíthatjuk, hogy a XX. század első felében Budapest egyik legjelentősebb egyházpolitikusa volt. Szellemi hagyatékának feltárása, majd monográfiába foglalása az elkövetkező évtized célkitűzése kell legyen. Az már most megállapítható, hogy művelődéstörténeti jelentősége indokoltá tenné, hogy a templomos ingatlanunkat körbe ölelő három utca valamelyike a jövőben az ő nevét viselje.

Az emléktábla állítását a Budapesti Unitárius Egyházköztség kezdeményezte a Józán Miklós emlékévre való tekintettel. Az egyházkerület együttműködő partnerként csatlakozott az emlékév ötletgazdájához. Az egyházkerület legfőbb vállalása és hozzájárulása az emlékévhöz az emléktábla elkészíttetése és állítása volt. Az emléktáblán látható bronz plakett Pokorny Attila szobrászművész alkotása. Az emléktábla arculatát Szász Gábor unitárius atyánkfia készítette.

ELEKES BOTOND

Őrtűz Debrecenben

meg, a tősgyökeres debreceniek által szervezett szimpátia megmozdulásra.

Az idei évben a Hatvan utcai templomunkba és annak udvarára vártuk az unitáriusokat és mindenkit, aki a székelyek ügyét fontosnak tartja – tettük mindezt a Székely Nemzeti Tanács 2020. október 11-én kelt felhívására, melyben a nagyvilág, keresztény, magyar gyülekezeteit arra kérték, hogy október utolsó vasárnapján közösen imádkozzanak a székely szabadságért, Székelyföld területi önrendelkezésének minél előbbi megvalósulásáért.

“...beszélhetünk bármennyit múltunkról, emlékezhetünk hetente a szabadságról, de ha elhanyagoljuk Istent, ha nem ápoljuk vele a jó, gyermek-atya kapcsolatot, ha megfélekedzünk nemzetünk részeinek szabadságáról, akkor igazából nem vagyunk részesei a szabadságnak. Egyszerű oknál fogva, mert ahol az Úr Lelke, ott a szabadság” (PGyL)

A debreceni unitárius gyülekezet tagjait a korábbi években volt, hogy Székelyföldre hívtuk őrtüzet gyújtani és volt alkalom, hogy a Nagyerdőn található Székelyek Parkjába invitáltuk

Az ünnepség délután négy órakor Csíki András és a Művészi Zene Kör, valamint Lovas Bálint „Téged örököltelek” című előadásával kezdődött, melyet a legnagyobb közösségi oldalon élőben is követhettek az érdeklődők, majd öt órakor meggyújtottuk a magunk őrtüzet, melyet körbe állva meghallgattuk a Székely Nemzeti Tanács kiáltványát, a papi áldást és elénekeltük a székely himnuszt.

CSIKI ANDRÁS
gondnok

Budapesti Unitárius Egyházközség

A pandémia időszaka alatt május közepéig tartottunk online alkalmakat. Az új évi, vallásszabadság ünnepi, az 1848 – '49. szabadságharc emlékűnepe, az Unitárius Passió, a húsvéti istentiszteleteinket világhálós közvetítéseken keresztül követhették híveink. Istentiszteleteinken időről időre hazai neves művészek, illetve gyülekezetünk tagjai működtek közre. Tarnai Dávid az Operaház szólistája, Jánky Emese csellóművész, Grünfelder Gergő, a Fischer Annie Zeneiskola (ma már a Szent István Zeneművészeti Szakgimnázium) ifjú hegedűs tehetsége volt vendégünk. Bucsi Annamária operaénekes és Jancsik Levente is több alkalommal örvendeztette meg a gyülekezetet: böjti időszakban illetve virágvasárnap is közreműködtek istentiszteleteinken. A unitárius Passióban közreműködött: Lóki Dániel, Tarnai Dávid, Jancsik Levente, Banga Judit és Léta Jolán, illetve Mészáros Nóra kórusvezető, énekes.

Online istentiszteleteink közvetítése nem jöhetett volna létre híveink támogatása nélkül, mely adománygyűjtést az előző év novemberében hirdettünk meg. Az online közvetítés technikai eszközeire nagyszámú felajánlás érkezett, melyeket ezúton is hálásan köszönünk. Ez és minden más adomány bekerül gyülekezetünk Aranykönyvébe is.

Május 16-án, vasárnap templomunk újra nyitott kapukkal várta szeretett híveit, az istentiszteleteken újra lehetővé vált a személyes részvétel. Így pünkösd ünnepén, már újra személyes részvételű istentiszteleteket tartottunk.

Május 28-29-én (péntek-szombat) tábort szerveztünk az idei konfirmandusoknak.

Június 13-án konfirmációi istentiszteleten 12 konfirmandus tett bizonyoságot hitéről híveinkkel megtelt templomban. A fiatalok a káté kérdései mellett zenés műsorral is készültek, igazán ünnepivé varázsolva ezt az alkalmat.

Július 29. és augusztus 1. között Magyarán került megrendezésre az Ifjúsági Napok eseménysorozata.

Augusztus 9-12 között Balatonszepezden került sor a V. kerület egyházi illetve Belváros-Lipótváros testvérvárosai egyházi képviselőinek találkozójára. Egyházközségünket dr. Czire Szabolcs, dr. Ferenczi Enikő, Sigmund Julianna, Fóri Hajnal, Soós Judit, Vajda László és Katalin képviselte.

Szeptember 10-én, pénteken és 11-én, szombaton, az Ars Sacra Fesztivált ismét gazdag programkínálattal gazdagítottuk: hangversenyekre, pódiumelőadásra, kiállítás megnyitóra, templomsétára és táncházra is várunk a nagyerdeműt.

Szeptember 12-én megtartottuk a 2021-22-e tanév első családi istentiszteletét. Ez alkalommal is – hasonlóan a korábbi alkalmakhoz – a gyermekek és fiatalok az istentisztelet elején bevonultak, és elfoglalták helyüket a templom piacán. A Daltutajok hagyományosan elénekelt „Ülj mellém” című dala után a szép számú gyerekserreg (rendszerint harmincan) meghallgatták dr. Ferenczi Enikő történetét, majd kivonultak. Ez alkalommal már három csoportban folytatódott a foglalkozások: A Minimanók, az Okoskák és a TiniTitkok csoportjaiban. Ezzel párhuzamosan dr. Czire Szabolcs tartalmas prédikációja zajlott, melyet szeretetvendégség követett a gyülekezeti teremben. Az őszi alkalmakon roskadásig megtelt, terített asztalokért köszönet mindenkinek, aki beszerzésben, lebonyolításban részt vett, illetve finomabbnál finomabb étkeket, süteményeket ajánlott fel.

Szeptember 18-án, szombaton került sor Magyarán szokásos családi napunkra. Idén több bográcsban is volt főzés, egy család kürtőskalácsot sütött, az asztalokat pedig gazdagon betertették a finomabbnál finomabb házi sütemények. Külön köszönet Buzogány Zoltán gondnokunknak a szervezéséért.

Szeptember 19-én istentisztelet után Bayer Ilona ismert televíziós szakember Anyós lettem Japánban című kötetének bemutatóján az előadó vetített képekkel mutatta be Japán kultúráját, érdekességeit. A rendkívül izgalmas, érdekes előadás után Ilona dedikálta is könyveit.

Október 1-én, pénteken indult újra dr. Ferenczi Enikő előadásorozata, a Lélekműhely: „Szorongások nélkül” címmel.

Ugyancsak október 1-én, a zene világnapján a Capella Silentium kórus teltház hangversenyét hallgathatta meg a közönség a templomban. A koncerten Palestrina, Lassus, Victoria requiemtételeit szedték egy különleges csokorba az alkalom megálmódói.

Október 3-án, vasárnap istentisztelet után Zsila Sándor „Elfeledett érzések – Coda” különleges technikával készült fotói tárlatának megnyitója hívtuk és vártuk híveinket a gyülekezeti terembe.

Október 16-án, szombaton került sor dr. Czire Szabolcs, gyülekezetünk lelkészének beiktató istentiszteletére. A beiktató alkalmából Brock Vilmos testvérünk a templom piaca fölé a többi csillárhoz hasonló, stilizált plátánlevelekkel díszített csillárt készített. Hálásan köszönjük a sok munkát és a nagyvonalú adományát!

Október 21-én, csütörtökön Tóth Izabella és lelkészünk vezetésével könyvklub indult.

Október 24-én, vasárnap istentiszteletünkön tematikus prédikációval és a fiatalok alkalmi műsorával emlékeztünk az 1956-os eseményekre, majd közösen felolvasott vers kíséretében megkoszorúztuk a templomos ingatlanunk udvarán található 1956 unitárius áldozatainak állított emlékművet.

Október 30-ra koszorúzást hirdettünk a Farkasréti temetőbe

November 1-én halottak napi áhítatot tartottunk. Az alkalmon megemlékeztünk egyházi és világi vezetőinkről, majd minden jelenlévő hívünknek alkalma nyílt egy-egy gyertyát meggyújtani szerettei emlékére. A halk orgonaszó illetve a meghitt csend, a sötétben világító gyertyák táncoló fénye mellett léleksimogató volt elcsöndesedni, imádkozni, emlékezni.

November 5–7 között a szeptemberben indult kateóriákon részt vevő csaknem 20 fiatal számára Konfirmandus minitábort szerveztünk Magyarokútra, az Erdei Iskola épületébe.

November 14-én, vasárnap vallásalapító püspökünkre, Dávid Ferencre emlékeztünk a családi istentiszteleten. Ez alkalommal jelenlegi és „öregdiák” vasárnapi iskolás gyermekek műsorát hallgathattuk meg, majd dr. Ferenczi Enikő rövid történetet mesélt. Az istentiszteleten felavattuk Dávid Ferenc mellszobrát, Bocskai Vince szovátai szobrászművész alkotását, Faluvégi József adományaként.

November 25-én, csütörtökön bibliaórát tartottunk első emeleti gyülekezeti termünkben.

November 28-án, advent első vasárnapján sajátos istentisztelettel léptünk be adventbe. A Magyar Író-

szövetség egy új, VersIma nevű kezdeményezéssel kereste meg a történelmi egyházakat, melyre örömmel válaszoltunk. Az idei alkalmat Pilinszky János születésének centenáriuma határozta meg. Az istentiszteleten elhangzott az Egyenes Labirintus című verse Turi Bálint színész előadásában, és azonos címen szólalt meg a prédikáció is. Közreműködött Fosztó Kamilla csodás oboajátékkal. Az eseményről az MTV5 stábja felvételeket készített. Istentisztelet után Czire Alpár fotóművész kiállításának – „Sorsnak konca és kolonca” – megnyitójára került sor. A kiállított fotók megvásárolhatók, illetve december 18-ig megtekinthetők.

December 9-én, csütörtökön 18 órakor került sor a Lélekműhely idei utolsó alkalmára. Dr. Ferenczi Enikő előadásának címe Zárd le, és ünnepelj!, mely online tekinthető meg a BUE Facebook oldalán.

December 12-én, vasárnap családi istentiszteleten a fiatalok műsora után dr. Czire Szabolcs prédikációjával párhuzamosan a Minimanók, az Okoskák és a Tinititkok csoportos foglalkozásait tartottuk meg. Ezzel egy időben mézeskalács sütés illata lengte be templomos ingatlanunkat. Szeretetvendégségünket Czire Hanga „Félutasok” című kötetének bemutatója követte, majd a Nagy Játékdélutánon kicsik-nagyok, gyermekek és idősebbek játszottak együtt késő délutánig.

December 19-én, advent 4. vasárnapján istentiszteleten közreműködik Márkos Albert hegedűművész illetve a Budapesti Unitárius Kamarakórus. 12 órától Balla István bőrész kiállításának ünnepi megnyitójára zajlott az első emeleti gyülekezeti termünkben.

Egyéb alkalmaink:

Istentiszteletekkel párhuzamosan gyerekfoglalkozásokat tarunk az első emeleti hittankuckóban illetve gyülekezeti teremben. A tartalmas foglalkozások alkalmával Bernáth Márta hitoktató játékosan tanítva ismereti meg kicsivel-naggyal unitárius vallásunk alapjait és mesél bibliai történeteket. Köszönjük hitoktatónkak az önzetlen szolgálatot, hiszen vasárnapi istentiszteleteken csak nagyon ritkán tud így részt venni.

Heti rendszerességgel, keddenként tíz órakor tornázni hívja és várja testvéreinket Sigmund Juliánna gyülekezeti termünkbe.

A Budapesti Unitárius Kamarakórus szintén heti rendszerességgel péntekenként 17 tartja próbáit a templomban. Mészáros Nóra énekező továbbra is szeretettel hívja és várja énekelni szerető híveinket.

Szeretettel hívjuk is várjuk gyülekezetünk fiataljait közösségi szolgálatra. Középiskolákkal kötött együttműködések révén már több diák is becsatlakozott ebbe a programba: lehetőség van ennek keretében különböző rendezvényeken, családi napokon való szolgálatra, adventi időszakban gyűjtésekben való részvételre. A jelentkezés folyamatos, a program adminisztrációjában szívesen segítünk.

MÉSZÁROS NÓRA

Unitáriusok 100 éve Pestszentlőrincen

2021-ben centenáriumi megemlékezéseket tartottak a 18. kerületben a Tomory Lajos Múzeum és a kerületi Önkormányzat szervezésében, annak emlékére, hogy a trianoni békediktátum miatt, az elcsatolt területekről érkező menekültek számára létrehozták az un. „Állami telep”-et.

Ezen a lakótelepen két templom épült, előbb az unitárius, majd a katolikus.

A szervezők bevonták a pestszentlőrinci unitáriusokat is a megemlékezés sorozatba. Így 2021. június 4-én a 18. kerületi kopjafa avatásom dr. Szent-Iványi Ilona lelkész mondott egyházi beszédet, majd a Kondor Béla Művelődési Házban tartott összejeövetelen előadáson méltatta a pestszentlőrinci unitárius közösség történetét.

Az unitárius jelenlét 100 éve erősen jelen van, az akkor még önálló nagyközség, ma már a főváros 18. kerületének életében. Az 1936-ban felszentelt templom pedig a kerület egyik védett épülete, sajátos székely stílusával.

Felújítás utáni hálaadás Pestszentlőrincen

Felemelő ünnepségre került sor 2021. október 17-én, vasárnap a Pestszentlőrinci Egyházközség templomában.

Szent-Iványi Ilona gyülekezeti lelkész az istentisztelet elején elmondta, hogy a gyülekezet hálát ad Is-

tennek, hogy 2018-2020. között teljesen felújították a templom külsőt, valamint megemlékeztek arról, hogy 85 évvel ezelőtt szentelték fel az akkori Állami Telepen otthonra találó erdélyi menekült unitáriusok által épített templomot.

2018-ban a torony és toronysisak épült újjá, 2019-ben került sor a teljes tető felújításra. Ugyanis a faipari szakemberek szakmai felmérése során derült ki, hogy elkorhadtak a tető gerendák, a cserepezés hiányos, töredezett. Az esővíz elvezetés sem volt megoldva, ezért az eresz csatornákat is cserélni kellett. A munkálatok a májusi esős időszakban kezdődtek, de két kisebb beázástól eltekintve gyorsan és szakszerűen, magas minőségben elkészült a 4 tető teljes cseréje augusztusban. A Renovit Kft. ismét kiváló munkát végzett. Majd 2020-ban a templom külső homlokzata és a lábazat kapott vakolatot a teljes felújítás során.

A felújítás összegét részben állami pályázaton nyerte el az egyházközség, részben az egyházkerület finanszírozta egyéb forrásokból. Elekes Botond főgondok úr szíven viseli a templom felújítását, mely 85 éve során apró javításoktól eltekintve nem esett át nagyobb renováláson.

Az egyházközség presbitériuma jegyzőkönyvi közönetben hálásan köszöni Szász János unitárius testvérünknek, néhai Szász János lelkész úr fiának, igazságügyi mérnöknek azt az odaadó, mindenre kiterjedő figyelmét és magas színvonalú műszaki ellenőri munkáját, mellyel végig kísérte a torony és a teljes tetőzet felújítását. Szász János testvérünk 2021. december 4-én vehette át a pestszentlőrinci templomban – a közgyűlés által neki ítélt – Szervét Mihály díjat odaadó munkájáért, egyház szeretetéért.

Az ünnepi szószéki szolgálatot Kriza János püspöki helynök végezte.

Köszöntőt mondott Szaniszló Sándor 18. kerületi polgármester, akit elkísért két alpolgármester társa is.

Elekes Botond főgondnok a cselekvő szeretetről beszélt, mely mindig is jellemezte a lőrinci unitárius közösséget.

Dr. Korányi András evangélikus lelkész a kerületi gyülekezetek nevében köszöntötte az egybegyűlteket.

Szász János unitárius mérnök testvérünk felügyelte szakmailag a 3 éves felújítást, aki nagyon élvezetes vetített képes beszámolót tartott az elvégzett munkálatokról.

Csörsz Rumen István irodalom,- és zenetörténész 16. századi Bogáti Fazakas Miklós unitárius Zsoltárokat adott elő.

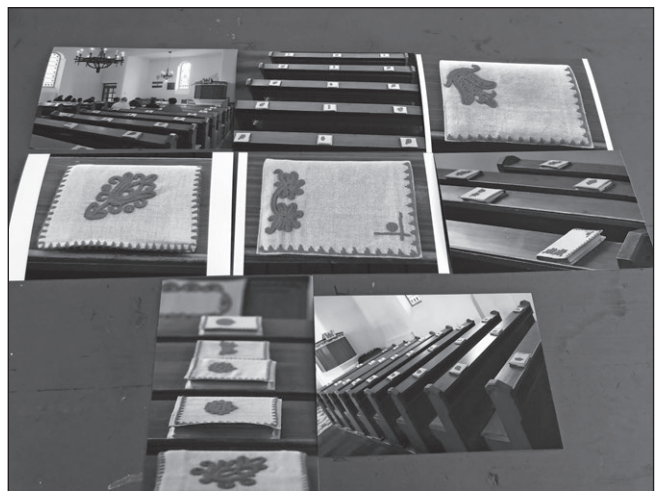
Nagy megtiszteltetés volt a gyülekezet számára, hogy Kovács István püspök is részt vett, köszöntötte a közösséget, tábla avató beszédet majd áldást mondott.

Az ünnepséget kötetlen beszélgetés és szeretetvendégség követte a gyülekezeti teremben.

Elkészültek a hímzett énekeskönyv borítók

A pestszentlőrinci nőszövetség régi terve valósult meg azzal, hogy 2021 pünkösdi ünnepére ünnepelőbe öltöztek az énekeskönyvek a templomban.

A hímzést Botár Ilona és Lajtai Rozália végezték, a könyvbortók szegése, varrása dr. Petrovai Lászlóné és Tóthné Erdő Mária kézimunkáját dicsérik.

A gyülekezet örömmel vette birtokba és azóta is használja a piros írásos mintával hímzett énekeskönyv borítokat.

DR. SZENT-IVÁNYI ILONA

Hódmezővásárhelyi Unitárius Egyházközség

A 2021. év nehezen indult. Bár reményeinkben ott volt, hogy felszabadulhatunk, húsvét ünnepéig az istentiszteleti alkalmainkat az online térben kellett megélnünk. Valahogy megéreztek hiányát a személyes találkozásoknak és sokkal értékesebbnek találtuk azokat az alkalmakat, amikor újra együtt lehettünk. És semmi-
ben nem szenvedtünk hiányt.

Volt konfirmáció, családi nap, közös munka és rengeteg tervezés. Sikerült megszerveznünk a *2. Kertünk-unitárius családi napunkat*, ahol bővítettük a gyerekeknek és felnőtteknek szánt repertoárt. Ebben az évben is volt Baby Rose foglalkozás, és a sokféle gyerekjáték mellett sikerült templombemutatót tartani, szabadulósobát, népi hangszerek bemutatót és íjászatot is belecsempészni a kínálatba.

Őszi hálaadás ünnepén Dr. Benczédi Ferenc, egyházközségünk egykori keblitanácsosa emlékére emléktáblát helyezett el népes családja a templomunk falán, ünnepségünk a már hagyományos gyülekezeti piknikkel zárult.

Egyházunk Főtanácsa az idén jóvá hagyta és hivatalosan is megalapította a Szegedi Unitárius Leányegyházközséget, mely immár nem csak a köztudatban, hanem papíron is létezik hivatalosan, a Hódmezővásárhelyi Unitárius Egyházközség részeként.

Az idei évben is megemlékeztünk halottainkról, s igyekeztük lelkünket ráhangolni az ünnepekre. A jövőre bizakodva és tömérdeknyi tervvel készülünk, és reménykedünk abban, hogy a Gondviselő ad elegendő erőt, hitet, szeretet a megvalósításukhoz.

SZABÓ CSENGELE

Dél-dunántúli Unitárius Szórványegyházközség

2021 első harmada a Dél-dunántúli Unitárius Egyházközségben is a pandémiás időszak jegyében telt, intenzív online kapcsolattartással. Időközben eladásra került a Polgárdiban levő egyházi ingatlan (2016-os egyházkerületi közgyűlési határozat alapján), 2021.02.19-én megtörtént az ingatlan átadása az új tulajdonosnak. Továbbá az ott lévő temető unitárius temető fenntartása érdekében kapcsolatfelvételt kezdeményeztem a hozzátartozókkal.

Az élő istentiszteletek pünkösdkor kezdődtek úgy Pécsen, mint Székesfehérváron. 2021. május 23-án közgyűlést is tartottunk, melyet követően az egyházkerületi közgyűlést kértük írásban arra, hogy támogassa pécsi ingatlanvásárlási szándékunkat. Az anyagiak előteremtését a források átcsoportosításával (Polgárdi elidegenített ingatlan, Pécsen levő kis egyházi lakás), illetve egyházkerületi támogatással kértük. A gyülekezet vállalta az ingatlan berendezését, fenntartását, fejlesztését. 2021.

Szilágyi Biborka Sárával a keresztelő előtt

december 4-én az egyházkerület közgyűlése támogatta kérésünket, melyben 45 millió forintot szavazott meg erre a célra.

Az ingatlan keresését elkezdtük, továbbá a hatékonyabb működés érdekében ez év végén újabb közgyűlést hívnak össze,

Imre-Sámuel Korond-Dunántúl Alapítvány kihelyezett ülésén

melynek témája az egyházközség önálló jogi státuszának kérése lesz.

Ez év őszére az egyházközségi élet jórészt visszarendeződni látszott, jóllehet érthető okokból a személyes kapcsolattartás többek részéről csak a „hullámmentes” időszakban valósult meg.

Ez évben egy temetési, egy esketési, két keresztlői szertartást végeztem. A bezártság érzését enyhítették a gyülekezeti tagokkal megszervezett gombásztúrák, továbbá születésnapozáson, vagy éppen közös előadáson, alapítványi összejöveteleken kerestük egymás társaságát.

Csiki Attila presbiterünk születésnapján

Észak-magyarországi Unitárius Szórványegyházközség

Gyülekezetünk a gondviselő Isten iránti hálával tekintenek vissza az elmúlt év egyházi történéseire. Bár a világijárvány továbbra is kihívások elé állított, igyekeztünk megragadni minden lehetőséget hitéletünk kibontakoztatására. Januártól márciusig a személyes istentiszteleti találkozások közös imádsága volt lelki táplálékunk, majd sajnos a járványhelyzet súlyosbodása miatt a világháló segítségével erősítettük egymásban a hit, remény és szeretet mindnyájunkat összekötő szálait és élhettük meg a sokszor hangoztatott bibliai igazságot, ha Isten velünk kicsoda ellenünk... Húsvét ünnepét megelőzően a magyarországi lelkészek on-line imádságos gondolatai segítettek felkészülni az ünnepre, hogy húsvétkor otthonainkban családi úrvacsoravétel keretében emlékezzünk a jézusi tanításra.

Pünkösdkor megnyíltak diplomaink és így mi is Miskolcon a megszokott istentiszteleti keretben ünnepelhettünk. Jó volt ismét átérezni a személyes találkozás örömét és egymást erősíteni az együvé tartozás tudatában.

A nyár végén megtartottuk az immár hagyományos szeretetvendégséggel egybekötött szabadtéri gyülekezeti találkozónkat. Az őszi hálaadás különleges ünnepé vált ebben az évben, mert a hitükről való bizonyosságté-

tel után, konfirmandusaink ez alkalommal részesültek először az úrvacsora ajándékában.

Különleges ajándékkal leptük meg ez évben konfirmáló ifjainkat, Korondon készített, népi motívummal díszített, névre szóló kehellyel ajándékoztuk meg őket, amelyet ez alkalommal használtak először.

A járványhelyzet miatt rendes közgyűlésünket is késő ősze kellett halasztanunk, mely alkalommal elfogadtuk az éves lelkészi jelentést, a pénzügyi beszámolót és megbeszéltük a jövőre vonatkozó terveinket. Elérkezve az év végéhez, mely ünnepes félévünk kezdete, az adventi felkészülés rendjén reménységgel készülünk a karácsonyi megérkezésre.

Gyerekszáj

„Nóri: Anya, te szereted Jézust?

Anya: Igen, Nórika.

Nóri: Érdekes, a múltkor azt mondtad, hogy a hosszú hajú pasik nem jönnek be nálad.”

Lackfi János verset olvastam fel. #jóéjtpuszi. Az ötödikesek közül érkezett a megjegyzés.

„Ezek a szavak nem illenek a Jóisten régies szentségéhez. Isten mindig gyönyörűen beszél.”

Mi az, amit meg lehet tenni a Mennországban, de egyáltalán nem lehet megtenni a földön? – Imádkozhatsz – anélkül, hogy hülyének néznének miatta.

Egy vasárnapi iskola tanára templomi szolgálata menet megkérdezte a gyerekeket: „Miért fontos, hogy csendben legyünk a templomban? Egy elmés kislány így válaszolt: „Mert az emberek alszanak.”

Egy anyuka palacsintát készített gyermekeinek, az öt éves Marcinak és a három éves Baláznak. A fiúk

azon kezdtek vitatkozni, hogy kié legyen az első palacsinta. Anyjuk jó alkalmat látott ebben arra, hogy erkölcsi tanítást adjon a gyerekeknek: „Ha Jézus itt ülne, azt mondaná: Legyen a testvéremé az első palacsinta, én tudok várni.” Erre Marci odafordult az öccséhez: „Balázs, legyél te Jézus!”

Ez úton is köszönjük rajzpályázatunkra benyújtott pályamunkákat. Sajnos az elmúlt év viharai megtépázták az idő kerekét így ez úton is elnézésüket kérjük a pályázóknak és köszönjük türelmüket. Pályázatunkat Szép Noémi Bernadett, 11 éves tanuló nyerte, aki Földesről küldte be pályázatát. Alkotása megtekinthető folyóiratunk kezdőlapján. Ahogyan ígértük nem marad el a pályázati munkák közzététele, melyet a Facebook oldalunkon tekinthetnek meg.

SZERK.

A harmadik gyermek unitárius keresztségének és lelki fejlődésének támogatása

„Engedjétek hozzám jönni a kisgyermeket, és ne tiltsátok el tőlem őket, mert ilyeneké az Isten országa.” Mt 19,13-15; Lk 18,15-17.

„És ha minden vagyonomat alamizsnaként szétosztom..., szeretet pedig nincsen énbennem, semmit sem érek.” (1 Kor, 13).

A 6 éve folyó, 2016. februárjában tett családtámogatási magánfelajánlás, amely azóta évente került megújításra, 2021-ben a felajánlók szándéka szerint folytatódik.

A felajánlók 2021. évre vonatkozóan a következő felajánlást teszik:

1) A felajánlók vállalják, hogy minden 2021. évben vagy előtte MAGYARORSZÁGON született vagy örökbe fogadott magyar állampolgárságú harmadik (negyedik, stb.) gyermek 2020-ban történő unitárius keresztelesekor meghatározott összegű pénzbeli adományban részesítik a biológiai vagy örökbe fogadó magyar állampolgárságú szülőket, a szülők vallási hovatartozásától függetlenül. Az adomány átadása történhet a Keresztelőn – amely közösségi esemény az egyházközség szolidaritásának kifejezője lehet –, vagy nem nyilvános Keresztelő esetében, a Szülőkkel való előzetes egyeztetés alapján más formában.

2) Az adomány egyetlen további feltétele a szülők magyar állampolgársága mellett, hogy a harmadik

gyermek előtt, korábban született vagy örökbe fogadott két gyermek valamely keresztyén egyház keresztségében részesüljön (akár egyidejűleg a harmadik gyermek keresztelesevel). Kettős- ill. hármassikrek esetén is fennáll a felajánlás, amely értelemszerűen az ikrek egyik tagjára vonatkozatható, amennyiben ő a család harmadik gyermeke.

3) Az adomány célja az adományozók jelképes támogatásának kifejezése a Szülők irányában a harmadik gyermek vállalásáért, de főként a *gyermek lelki-szellemi fejlődésének* minimális támogatása. Nem titkoljuk, hogy célunk a *felekezet* Kárpát-medencében való *fennmaradásának* elősegítése is.

A támogatással kapcsolatos további információ: Ádám Attila L. (adam.attla58@gmail.com) címen érhető el. Kérem tájékoztassa az adomány feltételeiről unitárius ismerőseit is! Reméljük, hogy felajánlásunk empátiikus visszhangra, és az eddiginél *szélesebb támogatásra* talál. Az eddig lezajlott közel tíz adományozást is eredményként könyvelhetjük el. Ezért kérjük, hogy akik megtehetik az *aktuális keresztelő előtt, anyagilag is támogassák a kezdeményezést.*

**DR. ÁDÁM ATTILA L.
ÖZV. DR. ÁDÁM LÁSZLÓNÉ
REINHARDT M. MAYA**

A Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerületének kiadványa.

Alapítási év: 1947. HUISSN 01331271.

Szerkesztőbizottság: Szabó Csengele főszerkesztő, Farkas Wellmann Éva szerkesztő, Kriza János szerkesztő.

Nyomda: „Norma” Nyomdász Kft. Hódmezővásárhely

Szerkesztőség címe: 1055 Budapest, Nagy Ignác utca 2-4. Telefon/ Fax: 311-2801; unitariusélet@gmail.com; Index: 25 842.

Terjesztő, felelős kiadó: Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerülete.

Előfizetés: mue@unitarius.hu; Éves előfizetés ára: 3600 Ft.

A lapszámok interneten elérhetők a tudastar.unitarius.hu oldalon.

Adományokat szívesen fogadunk. Bankszámlaszám: 11713005 – 20011631.

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. A lapban közölt írások nem tükrözik feltétlenül a szerkesztőség álláspontját.